

SZEMLE

A 2016. évi Talajtani Vándorgyűlés (Debrecen, 2016. szeptember 1-3.)

KÁTAI János, MICHÉLI Erika

A Magyar Talajtani Társaság (MTT) kétévenként tartja Vándorgyűlését. Ebben az évben, a Vándorgyűlést a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Karán (DE MÉK) rendezték. A Magyar Talajtani Társaságon kívül a rendezvény szervezésében részt vett a DE MÉK Agrokémiai és Talajtani Intézete és a DE Természettudományi és Technológiai Kar (TTK) Földtudományi Intézete, valamint a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH), a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági Növény- és Talajvédelmi Főosztálya és az Erdészeti Tudományos Intézet, Püspökladányi Kísérleti Állomása.

A Vándorgyűlés **Szervezőbizottságában** Káta János (elnök), Sándor Zsolt (titkár) Szabóné Kele Gabriella, Fuchs Márta, Bakacsi Zsófia, Dobos Endre, Novák Tibor, Berényi Üveges Judit, Vágó Imre, Balláné Kovács Andrea, Tállai Magdolna, Csubák Mária, Kincses Sándorné, Erdeiné Kremper Rita és Béni Áron tevékenykedett. A terepi nap szervezésében és lebonyolításában nagy szerepet vállalt: Dobos Endre, Novák Tibor, Michéli Erika, Káta János, Sándor Zsolt, Tállai Magdolna, Csiha Imre, Rásó János és Balla Dániel. **A Tudományos bizottság munkájában** részt vett: Michéli Erika (elnök), Várallyay György, Nagy János, Tamás János, valamint a MTT szakosztályainak elnökei: Makó András, Pásztor László, Biró Borbála, Tolner László, Koós Sándor, Bidló András, Lehoczky Éva, Centeri Csaba, Berényi Üveges Judit.

A MTT vezetése és a Vándorgyűlés Szervező Bizottsága is arra törekedett, hogy a tudományterület széleskörű elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozó konferenciának adjon tudományos fórumot. A talajtan klasszikus területei érintették a talajfizika, -kémia és -biológia, valamint a talajtermékenység, a tápanyag-utánpótlás, a talaj vízgazdálkodás és a talajvédelem aktuális problémáit. A talajtan hagyományos témakörein kívül a digitális talajtérképezés, a talajosztályozás újabb eredményeiről is hangoztak el előadások.

A Vándorgyűlés mottója: „Okszerű talajhasználat – Talajvédelem” volt. Nagy örömünkre szolgált, hogy több mint 180 résztvevő jelentkezett az eseményre és a terepi programon is 110 fő vett részt.

A Vándorgyűlés kiváló szakmai fórumot és lehetőséget biztosított a talajtan területén oktató, kutató, valamint szakértői tevékenységet végző szakemberek számára, hogy beszámoljanak újabb kutatási eredményeikről. Az érintett felsőoktatási intézmények (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem; Debreceni Egyetem, MÉK, TTK, Karcagi Kutatóintézet, Nyíregyházi Kutatóintézet;

Eötvös Loránd Tudományegyetem, TTK; Miskolci Egyetem; Nyíregyházi Egyetem; Nyugat-magyarországi Egyetem; Pallas Athéné Egyetem; Pannon Egyetem; Pécsi Tudományegyetem; Szent István Egyetem; Szegedi Tudományegyetem; Széchenyi István Egyetem) mellett a kutatóintézetek széles köre is képviseltette magát (Magyar Tudományos Akadémia intézményei: Agrártudományi Kutatóközpont, Talajtani és Agrokémiai Intézet; Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Földrajztudományi Intézet, Földtani és Geokémiai Intézet; Magyar Földtani és Geofizikai Intézet; Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet, Gyümölcsstermesztési Kutatóintézet, Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet). A felsőoktatási intézményeken és a kutatóintézeteken kívül aktív résztvevői voltak a Vándorgyűlésnek: A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) szakemberei, az Országos Meteorológiai Szolgálat, az Agrova Kft., a Biofil Mikrobiológiai, Géntechnológiai és Biokémiai Kft., a Nyírségvíz Zrt., valamint az Agromechanikai Kft.

A Vándorgyűlés plenáris ülése szeptember 1-én 10 órakor kezdődött a DE Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Karán. A plenáris ülésen a jelenlévők mély tisztelettel emlékeztek **Stefanovits Pálra**, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjára, Társaságunk örökös elnökére, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem (ma Szent István Egyetem) egykori rektorhelyettesére és Talajtani Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárára, aki 2016. augusztus 4-én, 95 éves korában elhunyt. Stefanovits Pál Professzor Úr a hazai talajtan, a talajtérképezés és talajosztályozás meghatározó tudósa volt, aki jelentős szerepet vállalt a környezetvédelem és az ökológia szemlélet kialakításában is.

A plenáris ülés mély megrendüléssel megemlékezett **Tóth Béla** okleveles erdőmérnökről, aki a mezőgazdaság tudományok kandidátusa, ny. tudományos tanácsadó, ny. állomásigazgató, c. egyetemi tanár életének 96.-ik évében 2016. augusztus 21.-én hunyt el. Tóth Béla 1953-tól 1982-ig az ERTI Püspökladányi állomásának igazgatója volt, 1982-től nyugdíjasként dolgozott tovább az állomáson, 1993-ig.

Emléküket megőrizzük és követjük szakmai és emberi iránymutatásaikat.

A Vándorgyűlés résztvevőit, a megjelenteket **Stündl László** a Kar tudományos dékán-helyettese köszöntötte. Az plenáris ülés meghívott előadója **Szabó Marcel** a *jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes volt*, előadásának címe: „Talajaink védelme a jövő nemzedéknek”. Ezt követte a Magyar Talajtani Társaság (MTT) leköszönő elnökének, **Michéli Erika** Professzor Asszonynak a beszámolója, valamint az új, megválasztott elnök, **Tóth Tibor** bemutatkozása. Mivel a Vándorgyűlés terepi programját az Erdészeti Kutatóintézet (ERTI) Püspökladányi Kísérleti Állomására szerveztük, az Állomás vezetője **Csiha Imre állomásigazgató, címzetes egyetemi docens** bemutatta az Állomás tevékenységét. A plenáris ülés záró előadását **Káta János egyetemi tanár** tartotta: „A Debreceni Egyetem talajtani kutatásai és a térség jellemző talajai” címmel.

A Vándorgyűlés plenáris ülésén Tóth Tibor tudományos tanácsadó, a MTT megválasztott elnöke **Michéli Erikának, a Társaság leköszönő elnök**

asszonyának - több évtizedes, sikeres szakmai tevékenységének elismeréséül - átnyújtotta a Treitz Péter emlékérmét.

A plenáris ülést követően párhuzamosan két szekcióülés előadásait hallgathatták a résztvevők. Nyolc szekcióülésen, 54 előadás hangzott el. A Talajgenetikai és a Talajbiológiai szekció előadásait a Talajtérképezési és a Talajszennyezettségi szekciók előadásai követték. A Vándorgyűlés második napján a Talajfizikai és talajásványtani, valamint a Talajtermékenység és tápanyag-gazdálkodás szekciókban folytatódott az előadások délelőtt, délután pedig a Talajvédelmi és talajtechnológiai, valamint a Talajkémiai szekció előadásait hallgathatták az érdeklődők.

A szakmai fórum résztvevői összesen 68 posztert tekinthettek meg. A poszterek egyik felét a Vándorgyűlés második napján délelőtt mutatták be a szerzők. A poszter szekció másik részére délután került sor.

A Vándorgyűlés szekciói és az előadások és poszterek témái az alábbiak voltak:

Talajbiológia: (A talaj egy komplex rendszer: talajélet, talajerő) Termésnövelők és "bioeffektorok". Kőzet örlemények, talajművelés, szennyvíziszap-komposzt, trágyázási tartamkísérlet talajbiológiai hatásai. Szójafajták mikrobiális oltóanyag kompatibilitási vizsgálata. Művelési módok, agrotechnikai eljárások hatása a talaj mikrobiológiai aktivitására. Mikrofelztlábúak valósidejű, automata monitorozó rendszere. Ismételt szárazság hatása a talajlakó ízeltlábúakra. A bioszén, szerves anyag manipuláció hatása a talaj biológiai aktivitására. Metagenomikai megközelítés a talaj bakteriális közösség feltárására. Mikro-respirációs módszer alkalmazása. Mikrobiológiai készítmények oltványokon. Xenobiotikumok hatása mikrobiológiai készítményekre. Alacsony termékenységű talajokhoz adaptálódott baktériumok szelektálása.

Talajgenetika: (Megújuló talajosztályozás) Diagnosztikai szemlélet a megújított talajosztályozásban. Szikes talajok helye az új talajosztályozásban. Az erdészeti talajosztályozás sajátosságai. Az ERTI Püspökladányi Állomás talajainak taxonómiai helyzete a WRB szerint. Talajosztályozási rendszerek információ tartalmának összehasonlítása. A hazai genetikai talajszintek leírásának tradicionális és a FAO irányelvei alapján módosított megfelelőinek bemutatása. Hidromorf talajok a karcagi katéna mentén.

Talajtérképezés: Hazai téradat infrastruktúra megújítása. Szőlő termőhely felvételezés és térképezés. Talaj specifikus aszály érzékenységi térképek Mikrodomborzat és lefolyás térképezése, erózió térképezés. Erdészeti termőhely értékelés terepi és térinformatikai módszerekkel. Belvíz és aszály kialakulását befolyásoló talajtani tényezők vizsgálata környezetinformatikai eszközökkel. Genetikai talajtípus térkép térbeli felbontásának növelése, illetve hátrányos természeti adottságokkal rendelkező területek lehatárolása digitális talajtérképezési módszerekkel. Az AGRATÉR bemutatása.

Talajszennyezettség: Szennyvíziszap komposzt hatása a Rhizobium baktériumokra. Réz és cink mennyiségének változása szennyvíziszap komposztban. Veszélyes hulladékok hatása a talaj kémiai tulajdonságaira, talajok nehézfém-

tartalmának vizsgálata. Nehézfém hatása a növényekre és a termés toxikus elemtartalmára tartamkísérletben. Vörös-iszap szennyezés.

Talajfizikai és Talajásványtani: Agyagásványok átalakulása és tulajdonságaik változása. Ásványi nyersanyagok talajjavítási lehetőségei. Talajjavító ásványi nyersanyagok felmérése. A szabvány szerinti és a lézerdiffraktométerrel végzett mechanikai összetétel eredményeinek összehasonlítása. A mechanikai összetétel adatok harmonizációja talajfizikai adatbázisokban. A talajszerkezet változásának hatása a pórusok méret szerinti eloszlására; kationos felületaktív anyaggal kezelt talajok porozitás viszonyai. Szélsőséges vízgazdálkodási helyzetek talajtani okai. A búzaállomány talajának vízháztartási jellemzői tartamkísérletben. Talajnedvesség monitorozása műhold segítségével.

Talajtermékenység, tápanyag-gazdálkodás: (Tartamhatások: talaj - növény – környezet) A talaj oldható tápelem-tartalmának változása baktériumtrágya és különböző szerves anyag alkalmazáskor. Fatelepítés lehetőségei réti szolonyec talajon. Nyár, akác és tölgy ültetvények hatása a talajra. Növénytáplálási kísérlet kedvezőtlen termőhelyen létesített energetikai ültetvényben. Gyom vegetáció és biomassza produkció trágyázási tartamkísérletben. Talaj és növény beltartalmi értékeinek változása. Művelési rendszerek értékelése talajvizsgálatok alapján. Homoktalajok tápanyag-tartalma a tápanyag ellátás függvényében. A műtrágyák felvehetősége az idő múlásával. A gödöllői műtrágya kísérlet 45 éve. Biotrágyázás hatása a tápelemek feltáródására. Műtrágyázás hatása a talaj tápanyagtartalmára tartamkísérletben. Összefüggések a talajnedvesség vertikális eloszlása és a gyomosodás között.

Talajvédelem és Talajtechnológia: A talajvédelem helyzete, jelentősége, kihívásai és problémái az ezredforduló után. Szükséges, elégséges, optimális adatok az okszerű talajhasználat és talajvédelem tervezésében és gyakorlatában. Gyepes sávok és/vagy talajkímélő művelés? Szélerózió és a nemes nyárasok talajvédelmi célú vizsgálata. Erózió okozta talajpusztulás vizsgálata terepen és laboratóriumi körülmények között. Talajművelés módok összehasonlítása az erózióra hajlamos badacsonyi szőlőültetvényben. A talaj szerepe az üvegházhatású-gáz leltár szénkészletváltozásának számításában.

Talajkémia: Biomassza hamu alkalmazhatósága, humuszoldat adszorpciós és deszorpciós kinetikája. A bioszén és szennyvíziszap komposzt hatása a tápelemek mobilitására. A talaj fizikai és kémiai tulajdonságainak változása környezeti hatásra és művelési mód hatására. Komposzt mineralizáció dinamikája talajérlelési kísérletben. Az eutrofizációs folyamatok megelőzése bentonitokkal. Komposztanyagok kadmium, réz és cink megkötő képessége. A növényzet hatása a talaj redox- és kémhatás viszonyainak dinamikájára. A talajok nitrit-nitrát tartalmának anomáliái extrém száraz körülmények között.

A korábbi évek hagyományainak megfelelően a 2016. évi Vándorgyűlés keretében a Vándorgyűlés második napján délután került sor a **talajvédelmi szakértők továbbképzésére**. Az elhangzott előadások az alábbiak voltak:

Berényi Üveges Judit: A talajvédelmi szakértői tevékenységet érintő fontosabb változások

Dobos Endre – Kovács Károly Zoltán – Bialkó Tibor: Térinformatikai eszközök használata a szakértői munkában – a térbeliség hozzáadott értékei

László Péter: TOPPS vízvédelmi program talajerózió védelemmel kapcsolatos ajánlásai

A Magyar Talajtani Társaság közgyűlését szakember találkozó követte, ahol a **Talajvédelmi Alapítvány poszter díjainak** (1., 2., 3. hely) és a közönségdíjas poszter cím átadására, ill. elismerésére került sor.

A Talajvédelmi Alapítvány által díjazott poszterek készítői és posztereik címe:

1. (16) Dencső Márton, Gelybó Györgyi, Kása Ilona, Horel Ágota, Farkas Csilla és Tóth Eszter:

Különböző művelési módok hatása a talaj szénforgalmára

2. (9) Tuba Géza, Kovács Györgyi, Zsembeli József

Hidromorf talajok a karcagi katéna mentén

3. (25) Mucsi Márton, Krett Gergely, Szabó Attila, Kériné Borsodi Andrea, Szili-Kovács Tibor

Kiskunsági szikes talajok mikrobaközösségeinek strukturális és katabolikus diverzitás vizsgálata

A poszter bemutató közönségdíjas posztere:

Flórian Norbert, Groó Zita, Dányi László, Kröel-Dulay György, Ónodi Gábor, Dombos Miklós

Ismételt szárazság hatása egy homok-pusztagyep talajlakó ízeltlábú mezofaunájára

A Vándorgyűlés harmadik napján az előadásokat és a poszter bemutatót terepi tanulmányúttal egészítettük ki, amelynek során az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) Püspökladányi Kísérleti Állomáshoz tartozó szikjavítási kísérlet jellegzetes talajait és az ott folyó kísérleteket tekintettük meg. A program szemléletessé tételéhez készítettünk egy 30 oldalas „kirándulásvezetőt” a terepi programhoz. Ez a programfüzet tartalmazza a NAIK ERTI püspökladányi kísérleti állomás természetföldrajzi adottságait, bemutatja az Állomás rövid történetét.

Végezetül a program leírásban megtalálható azoknak a talajszelvényeknek a nagyon részletes bemutatása, amelyeket a résztvevők a helyszínen tanulmányozhattak. A program füzetből megismerhették továbbá a mintavételi szelvények közelében végzett erdészeti kutatások eredményeit is.

Debrecen, 2016. október 8.